

Hlemýžď zahradního (*Helix pomatia*) znají už malé děti, jak psal J. E. Purkyně v prvním ročníku *Živy*. Hlemýžď je náš největší plž, a hojně se vyskytuje i v zahradách, takže nemálo z nás si s hlemýžďi v dětství hrálo. Tento běžný druh je ale se svou hnědou ulitou a šedavým tělem jen chudým odrazem druhového bohatství skupiny rozšířené především v širší oblasti Středomoří. Snad právě pro svou zdánlivou všednost byli hlemýžďi, ač nápadní, zhruba od poloviny dvacátého století zoology přehlíženi, což se mění až v posledních letech. Přitom od Iránu po Francii a od severu Afriky po jih Skandinávie najdeme celkem téměř čtyřicet druhů hlemýžďů (*Helix*), z nichž je náš hlemýžď zahradní nejseverněji žijícím a nejrozšířenějším druhem. Již na Slovensku a v Polsku ale žije přirozeně další druh hlemýžďe, hlemýžď žlutavý (*Helix lutescens*), a do Prahy, Bratislavy a dalších velkých Evropských měst byl lokálně zavlečen hlemýžď balkánský (*Helix lucorum*). Celou řadu dalších druhů pak můžeme zahlédnout v blízkosti oblíbených turistických destinací. Například běžným druhem antických ruin velké části Řecka i přilehlých oblastí je malý a kulovitý hlemýžď egejský (*Helix figulina*). Přimo z ruin známého města Philipi v řecké Makedonii byl popsán hlemýžď rodopský (*Helix philibinensis*), který je zde dodnes velmi početný. Vápencové svahy při pobřeží většiny Chorvatska početně obývá velký, bílý hlemýžď dalmátský (*H. secernenda*). Tyto a některé další druhy, se kterými se lze celkem snadno setkat, jsou představeny včetně vysvětlení úskalí spojených s jejich určováním. Množství druhů hlemýžďů s sebou nese i rozmanitost ve velikosti, zbarvení či tvaru ulity. Některé běžné druhy vynikají docela nápadným zbarvením ulity, jako zmíněný hlemýžď balkánský; pozoruhodné je sytě růžové tělo druhu *Helix asemnis*, který žije i v blízkosti tzv. Turecké riviéry. Nápadné rozdíly najdeme i v obývaném prostředí, od trvale vlhkých pontických lesů až po okraj Sahary. Ačkoli velká kulovitá ulita je mezi plži poměrně ojedinělá, ve Středomoří a v západní Evropě žije ještě jedna skupina, u které ji najdeme. Jde o hlemýžďíka kropenatého (*Cornu aspersum*) a jeho příbuzné, kteří jsou pravým hlemýžďům jen vzdáleně příbuzní a podobnou ulitu získali nezávisle. Hlemýžďík je velmi přizpůsobivý, byl postupně zavlečen na všechny kontinenty a dokáže způsobovat citelné škody. Jeho populaci najdeme i v České republice, v pražských Holešovicích. Plže podobné hlemýžďům najdeme i v Severní Americe, kde je zastupuje převážně v mexických horách žijící rod *Humboldtiana*. Zatímco současné výzkumy nám ukazují kolik druhů hlemýžďů vlastně je a kde žijí, faktory vedoucí k opakovanému vzniku druhů s hlemýžďovitou ulitou zůstanou asi ještě dlouho neznámé.